

*Fantasy & Horror
Classics*

THE ALCHEMIST

BY H. P. LOVECRAFT

Howard Phillips Lovecraft:

Alkimista, Az (1908)

Magasan fönt, egy dalmahodó hegy ormán, amelynek lejtőjét talpig elborítják a vén erdő göcsörtös fáí, ül koronaként őseim ódon kastélya. Magas mellvédjei századok óta bámulnak le a vad, hegyes-völgyes tájra, otthonul és erődítményül szolgálva a nemes büszke háznak, amely öregebb még a mohos várfalaknál is. Ezek a sok nemzedék viharaitól ragyás, az idő lassú, mégis félelmetes nyomásától málladozó vén tornyok a hűbériség idején a legfélelmetesebb és legrettenetesebb erődjét jelentették egész Franciaországnak. A lőrésekkel csipkézett mellvédek, az emelt pártázatú oromzatok bárókkal, grófokkal, de még királyokkal is dacoltak, téres csarnokai mégsem visszhangozták soha a betolakodók lépéseit.

De ama dicsteljes évek óta minden megváltozott. A majdnem nyomorgásnak nevezhető szegénység és a büszkeség, amely tiltotta, hogy a nevet meghurcolják a kereskedés szennyében, lehetetlenné tette, hogy a birtok tulajdonosai fenntartsák a valahai ragyogást; a falakból hulló kövek, a kertekben elvadult növényzet, a száraz, poros várárok, a rosszul kövezett udvar, kint a düledező tornyok, bent a megsüllyedt padlók, a féregrágta falburkolat, a megfakult drapériák szomorú mesét mondtak a nagyság bukásáról. Mint múlt az idő, a né óriási toronyból először az egyik, azután a második lett rommá, míg végül egyetlen torony szolgált otthonul a birtok egykor hatalmas urainak szomorúan lehanyatlott utódai számára.

Ennek a megmaradt toronynak az egyik hatalmas és homályos szobájában láttam meg kilencven hosszú évvel ezelőtt a napvilágot én, Antoine, a boldogtalan és elátkozott de C... grófi család sarja. E falak és a sötét, árnyas erdők, vad szakadékok és a lenti hegyoldal barlangjai között töltöttem életem első, gondtalan éveit. A szüleimet nem ismertem. Az apámat egy hónappal a születésem előtt, harminckét éves korában ölte meg egy kő, amely valahogyan meglazult a kastély egyik elnéptelenedett

mellvédjében. Anyám belehalt a szülésbe, a gondozásom és az oktatásom az egyetlen megmaradt szolgára hárult, egy öreg, megbízható, figyelemreméltóan értelmes férfira, akinek emlékezetem szerint Pierre volt a neve. Egyedüli gyerek voltam, társtalanságomat még inkább megnövelte koros gondozóm igyekezete, hogy távol tartson a környék parasztgyerekeitől, akik szétszórt kunyhókban laktak a hegy lábánál elterülő síkságon. Akkortájt Pierre azzal magyarázta ezt az elzártságot, hogy nemes születésemhez nem illik ilyen plebejus társaság. Most már tudom, hogy inkább a fülemet akarta megkímélni a családurakat sújtó átokról szóló mihaszna szóbeszédektől, amelyeket éjszakánként suttogva meséltek és tódítottak az egyszerű bérlők a kunyhók kandallótüzénél.

Ilyen elszigetelten és magamra hagyatva, gyermekkorom óráit azzal töltöttem, hogy a kastély árnyas könyvtárának ódon köteteit böngészem, vagy cél nélkül bolyongtam a csaknem a hegy lábáig érő kísérteties vadon örökös porában. Talán ennek a környezetnek volt a következménye, hogy elmémre korán rátelepedett a búskomorság árnya. Figyelmemet legnagyobb mértékben azok a tudományok és kutatások kötötték le, amelyek a sötéttel, az okkulttal foglalkoztak.

Családomról feltűnően keveset volt szabad megtudnom, ám ez a kevés is mélységesen lehangolt. Eleinte talán az ébresztette föl bennem a rémületet, amelyet mindig éreztem, ha nagy nemzetségem szóba került, hogy öreg nevelőm szemmel láthatóan vonakodott beszélni velem családuk apai ágáról, ám ahogy mind idősebb lettem, szakadozott mondattörmelékekből, a közeledő szenilitás hozta nyelvbottlásokból sikerült összeraknom, hogy közöm van egy körülményhez, amelyet mindig is különösnek találtam, de most már homályos borzalommal töltött el. A körülmény, amelyre céloztam, a fiatal kor, amelyben családom összes grófjai sorra elhaláloztak. Noha eddig úgy tekintettem, hogy családuk férfiainak életét a természet szabja rövide, ám azután hosszan eltöprengtem ez idő előtti halálokon, és kezdtem kapcsolatba hozni őket az öregember csapongásaival, aki gyakran emlegetett egy átkot, amely századok óta ritkán enged az én címeimet hordozó férfiaknak harminckettőnél több évet. Huszonegyedik születésnapomon az agg Pierre átadott egy családi iratot, amelyről azt mondta, hogy sok nemzedék óta öröklődik apáról fiúra, és minden birtokosa folytatta. Amikor elolvastam, lehető legdöbbenetesebb tartalma

megerősítette legsúlyosabb aggodalmait. Ez időre a természetfölöttiben való hitem sziklaszilárdan beépült lelkembe, máskülönben megvetéssel elhajítottam volna az összehajtogatott, hihetetlen elbeszélést.

Ez az irat visszavitt a tizenharmadik századba, amikor a vén kastély, amelyben ültem, még rettegett, bevehetetlen erődítmény volt. Egy bizonyos Michel nevű, vénséges-vén emberről szólt, aki a birtok területén kívül lakott, és nem csekély érdemekkel dicsekedhetett, noha alig valamivel emelkedett ki a jobbágyi rendből. A csúfneve Mauvais, vagyis Gonosz volt, és félelmetes hírbe keveredett. Osztályának szokásától eltérve tanult, olyasmiket keresett, mint a Bölcsek Köve, vagy az örök élet elixírje, és az a hír járta róla, hogy sokat tud a fekete mágiáról és az alkímiáról. Ennek a Michel Mauvais-nak volt egy Charles nevű fia, a titkos tudományokban az apjához hasonlóan jártas fiatalember, akit éppen ezért Le Sorcier-nek, vagyis Varázslónak hívtak. Ezt a két embert a becsületes népek elkerülték, mivel ocsmány praktikákat orrontottak körülöttük. Az öreg Michel-ről azt mondták, hogy a feleségét élve égette el az Ördögnek szóló áldozatul, és állítólag számtalan póri kisdéd tűnt el rettegett ajtajuk mögött. Mégis, az apa és a fiú sötét természetébe is besütött az emberség egy megváltó sugara; a gonosz öregember szenvedélyesen szerette gyermekét, a fiatal pedig több mint gyermeki szeretettel csüngött atyján.

Egy éjjel a hegyi kastélyban a legvadabb zűrzavar tört ki az ifjú Godfreynek, Henri gróf csemetéjének eltűnte miatt. Egy kutató csapat, élén az őrző apával megrohanta a varázslók kunyhóját, és rajtaütött az öreg Michel Mauvais-en, aki egy rotyogó, hatalmas üst mellett tüsténkedett. A gróf a fékezhetetlen düh és kétségbeesés paroxizmusában minden biztos ok nélkül kezét emelt az agg varázslóra, és mire gyilkos szorítása lazult, áldozata nem volt többé e világon. Ekkor érkeztek a vidáman szolgák, és jelentették, hogy megölték az ifjú Godfreyt a hatalmas vár egyik távoli, használaton kívüli kanarájában, de túl későn érkeztek, a szegény Michel addigra ártatlanul jobblétre szenderült. Amuint a gróf és társai kifordultak az alkímista szállásáról, Charles Le Sorcier alakja bukkant elő a fák közül. A körülötte álló szolgahad izgatott fecsegéséből tudta meg, hogy mi történt, először mégis úgy tűnt, nem indítja meg az apja sorsa. Azután lassan odament a grófhhoz és tompa, mégis borzalmas hangon elmondta az átkot, amely attól fogva ránehezedett a C... házra.

Gyilkos családod egyetlen nemes sarja

Se éljen tovább, tennenmagadnál!

köpte a szavakat, azután hirtelen hátraugrott a fekete fák közé, előrántott a zubbonyából egy fiolányi szintelen folyadékot, amit apja gyilkosának arcába öntött, mielőtt eltűnt volna az éjszaka tintaszín függőnye mögött. A gróf egyetlen szó nélkül meghalt, és másnap el is temették, valamivel több mint harminckét évvel születése után. A gyilkosnak nem találták nyomát, noha parasztok fáradhatatlan csapatai fésülték át a szomszédos erdőket és a hegy körüli mezőket.

Az idő és a felejtési akarás elhalványította az átkot a megboldogult gróf családjának emlékezetében, tehát amikor a címet viselő Godfreyt, a tragédia ártatlan okozóját harminckét éves korában vadászat közben halálos nyíllövés érte, senkinek nem volt más gondolata, mint hogy meggyászolja a halálát. De mikor évek múlva a következő ifjú grófot, név szerint Robertet minden látható ok nélkül holtan találták a szomszédos mezőn, a parasztok suttogni kezdték, hogy elmúlt nagyuruk is a harminckettedik születésnapján halt meg, ami meglepően korai vég. Louis, Robert fia ugyanebben a végzetes korban a várakba fulladt: és így peregetek a századok a baljós krónikában: Henrikeket, Roberteket, Antoine-okat és Armaindokat ragadt el a halál a boldog, erényes életből, amikor valamivel meghaladták azt a kort, amelyben balszerencsés őzüket meggyilkolták. Mivel nekem alig több mint tizenegy év maradt hátra a létezésből, ez az olvasottak szerint némi biztonságot nyújtott. Az életemnek ezelőtt vajmi kevés értéke volt, most viszont minden eltelt nappal drágábbá vált, ahogy mind mélyebbre és mélyebbre ástam bele magam a fekete mágia rejtett világának misztériumaiba. Amilyen elszigetelten éltem, a modern tudomány nem nagy hatást tett rám, úgy dolgoztam, mintha a középkorban éltem volna, éppen úgy elmerültem benne, ahogy az öreg Michel és az ifjú Charles áshatta be magát a démonológiai és alkímiai tudományokba. De olvashattam amit akartam, semmiképpen sem találtam magyarázatot a családomat sújtó különös átokra. Szokatlanul racionális pillanataimban olyan messzire

mentem, hogy természetes magyarázatot kerestem, őseim korai halálát a félelmetes Charles Le Sorcier-nek és utódainak tulajdonítva; mégis alapos nyomozással sem sikerült az alkimista utódainak nyomára jutnom, így visszatértem az okkult tudományokhoz, és ismét igyekeztem megtalálni a varázsigét, amely megszabadítja családomat a szörnyű tehertől. Egy dologban a végsőkéig elszánt voltam. Sohasem nősültem meg, és mivel a családnak más ága nem volt, ilyen módon az átok velem együtt véget ér.

Már a harminchoz közeledtem, amikor az öreg Pierre-t magához szólította a túlvilág. Én magam temettem el az udvar kövezete alá, ahol úgy szeretett sétálgatni életében. Ilyen módon én maradtam az egyetlen emberi teremtmény a hatalmas erődben, és teljes magányomban elmém kezdett fölthagyni a közelgő végzet elleni tiltakozással, csaknem kibékültem a sorssal, amellyel annyi őszám találkozott. Időm nagy részét most azzal töltöttem, hogy felkutattam a vén kastély romos, elhagyatott szobáit és tornyait, amelyeket az ifjú félelem miatt kerültem, és amelyek némelyikéről az öreg Pierre azt állította, hogy padlatát négyszáz év óta nem tapodta emberi láb. Sok tárgy, amellyel találkoztam, különös és félelmetes volt. Korok porától lepett, hosszú nyirkosságtól szétrothadt bútorokat láttam. Sohasem látott bőségben szőtt be mindent a pókháló, óriás denevérek csapkodtak csontos, rémítő szárnyaikkal az egyébként kihalt homályban.

Gondosan följegyeztem a koromat, még a napokat és az órákat is, mert a könyvtárban álló hatalmas óra ingájának minden lendülése sokat elmondott balvégzetemről. Végül elérkezett az idő, amelyet régen, szorongva vártam. Mivel legtöbb őszámot valamivel előbb ragadta el a vég, mintsem pontosan betöltötték volna Henri gróf korát, minden pillanatban figyeltem, közeledik-e az ismeretlen halál. Hogy az átok milyen módon teljesedik be, azt nem tudtam; de arra el voltam szánva, hogy nem talál gyáva, védtelen áldozatot. Megújult energiával vettem bele magam a régi kastélynak és tartalmának átvizsgálásába.

Az egyik leghosszabb felfedező utamra indultam, hogy megismerjem a kastély lakatlan részét, alig egy héttel a végzetes időpont előtt, amelyről úgy éreztem, akkor ér véget földi tartózkodásom - mert a legcsekélyebb reményt sem tápláltam az életben maradás iránt -, amikor megtörtént életem

legfontosabb eseménye. A délelőtt legnagyobb részét azzal töltöttem, hogy az ódon tornyok legromosabbikának lépcsőin hágtam föl-le. Ahogy alkonyba hajlott a délután, az alsóbb szinteket vettem szemügyre, és leereszkedtem abba a helyiségbe, amely középkori börtönnek tűnt, vagy később áshatták ki lőporraktárnak. Amint végigmentem a legalsó lépcső tövében kezdődő salétromfoltos folyosón, a kövezet nagyon nyirkossá vált, és hamarosan észrevettem, hogy fáklyám libegő lángja üres, vizes falról verődik vissza, amely a végét jelentette utamnak. Megfordultam, hogy visszamenjek, amikor a tekintetem kis csapóajtóra hullott, amelynek karikája éppen a lábam alatt volt. Megálltam, némi nehézség árán sikerült is fölemelni. Alatta fekete nyílás tátongott, olyan förtelmes büzt lehelve, amitől a fáklyám sercegni kezdett, és fénye csupán a lefelé vezető lépcső legfelső fokát világította meg.

Mivel fáklyám, amelyet leeresztettem a bűzlő mélységbe, kitaróan és egyenletesen égett, elindultam lefelé. Sok lépcsőfok után elértem egy keskeny, kikövezett folyosóra, amely mélyen a föld alatt haladt. Igen hosszú volt és egy tömör tölgyajtóban ért véget, amely csöpögött a nyiroktól, mégis kitaróan ellenállt minden nyitási próbálkozásomnak. Egy idő után felhagytam kísérleteimmel és elindultam vissza a lépcsőhöz, amikor a legmélyebb és legörjítőbb megrendülést tapasztaltam, amit emberi elme egyáltalán befogadni képes. Minden átmenet nélkül meghallottam, hogy a tömör ajtó lassan, rozsdás eresztékein nyikorogva nyílni kezd. Akkori érzéseimet képtelen vagyok elemezni. Olyan helyen tartózkodtam, amely teljes mértékben kihalt volt, mivel a vén kastélyban semmilyen nyomát nem láttam embernek vagy szellemnek, és ettől olyan borzalom fogott el, amely dacol a pontosabb leírással. Amikor végül megfordultam és szembenéztem a hang forrásával, a szemem majd kiugrott üregéből attól, amit láttam.

Egy emberi alak állt az ódon, gótikus ajtóban. Férfi volt, kerek papi sapkát és hosszú, sötét, középkori köntöst viselt. Hosszú haja és lebegő szakálla szörnyű, mélyfekete árnyalatú és hihetetlenül dús volt. Homloka messze meghaladta a szokásos méreteket; beesett arcát mély ráncok szabdalták; hosszú, karomszerű, görcsös keze olyan halott, márványfehér volt, amilyen szint én még embernél sehol másutt nem láttam. Csontsovány és különös módon hajlott termetű volt, csaknem elveszett különös ruházatának burjánzó redői között. De a legkülönösebb a szeme volt, a feneketlen

feketesség kettős kútja, mélységesen bölcs, mégis embertelenül gonosz. Ezek a szemek rám meredtek, és gyűlöletük úgy marcangolta a szívemet, hogy lábam gyökeret vert azon a szent helyen, ahol álltam.

Végül az alak mély hangon megszólalt, én pedig megborzongtam ürességétől és rejtett rosszindulatától. A társalgás egyfajta egyszerűsített latin nyelven folyt, amelyet a tanultabb emberek használtak a középkor folyamán, és számomra is ismerős volt, mivel gyakran volt dolgom a régi alkimisták és démonológusok munkáival. A látomás a házam fölött lebegő átokról beszélt, szólt elkövetkezendő végemről, amely azért következik el, mert őszám gonosz cselekedett az öreg Michel Mauvais-sel, és mert Charles Le Sorcier bosszújának be kell teljesednie. Elmesélte, hogyan menekült el az ifjú Charles az éjszakába, majd tért vissza évek múlva, hogy egy nyíllal megölje Godfreyt, az örökös, amikor elérte azt a kort, amelyben apja a gyilkosságot elkövette; hogyan tért vissza titokban a birtokra és vette be magát ismeretlenül a már akkor is kihalt földalatti kamrába, amelynek keretében most az ocsmány elbeszélő állt, hogyan kapta el a mezőn Robertet, Godfrey harminckét éves fiát, hogyan kényszerítette le a torkán a mérget, majd hagyta ott a mezőn haldokolva, hogy ilyen módon beteljesüljön a bosszú átka. Ezen a ponton továbbra is a képzeletemre kellett hagyatkoznom a mindennél nagyobb rejtély megfejtésében, azaz hogy miként teljesült az átok azóta, hogy Charles Le Sorcier a természet rendjének engedelmeskedve meghalt, mivel a férfi egy másik történetre tért át, beszámolt a két varázsló, apa és fia mélyenszántó alkimista tanulmányairól, különös részletességgel Charles Le Sorcier kutatásairól az örök élet és ifjúság elixírje után.

Lelkesedése mintha egy pillanatra eltüntette volna szörnyű szemeiből a fekete rosszindulatot, amely először annyira elrémitett, de hirtelen visszatért a gonosz ragyogás, és kígyó sziszegéséhez hasonló hanggal egy üvegfiolát emelt föl, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy ugyanúgy vessen véget az életemnek, ahogy Charles Le Sorcier tette őszám hatszáz éve. Az önvédelem valamely ösztönére hagyatkozva leráztam a varázslatot, amely mozdulatlaná bénított, és halódó fáklyámat hozzávágtam a fenyegető teremtményhez. Hallottam, hogy a fiola ártalmatlanul összetörik a folyosó kövein. A különös ember köntöse lánggra lobbant és kísérteties fénnel világította meg a szörnyű jelenetet. A rémület és a tehetetlen rosszakarát

kiáltása hagyta el lehetséges gyilkosom ajkát. Ez túl sok volt máris feszült idegeimnek, és aléltan zuhantam a síkos padlóra.

Amikor magamhoz tértem, minden rémítő sötétségbe burkolózott, és elmém; amikor visszaemlékezett a történetekre, nem akart többet tudni; mégis, a kíváncsiságom mindent legyőzött. Ki lehet ez a gonosz ember, kérdeztem magamtól, és hogyan juthatott a kastély falai közé? Miért akar bosszút állni Michel Mauvais haláláért, és hogyan tudott kitartani az átok annyi hosszú századon át Charles Le Sorcier ideje óta? Sok év félelme hullott le a vállamról, mivel tudtam, hogy aki elpusztult, az volt az átokból következő összes veszély forrása; és most, hogy szabad voltam, égtem a vágytól, hogy többet tudjak meg a félelmetes dologról, amely évszázadokon át üldözte a családomat és még az én fiatalságomat is hosszas lidércnyomássá tette. Elhatároztam, hogy tovább kutatok, ezért acélért és kováért tapogatóztam a zsebemben, és meggyújtottam egy friss fáklyát, amelyet magammal hoztam.

Az új fény mindenekelőtt megmutatta a rejtélyes idegen eltorzult és megfeketedett alakját. Az ocsmány szemek most le voltak zárva. Mivel nem tetszett a látvány, elfordultam, és beléptem a gótikus ajtó mögötti kamrába. Amit itt találtam, leginkább alkimista laboratóriumra emlékeztetett. Az egyik sarokban nagy halom ragyogó sárga fémeket láttam, amely gyönyörűen szikrázott fáklyám fényében. Arany lehetett, de nem álltam meg, hogy megvizsgáljam, mivel nagyon felindult voltam, hiszen olyan sok minden mentem keresztül. A szoba másik végében egy nyílás vezetett ki a sötét hegyi erdő egyik szakadékába. Roppant ámulattal fejtettem meg, hogyan is juthatott be a kastélyba, és megfordultam, hogy visszatérjek. Az volt a szándékom, hogy félrefordított arccal megyek el az idegen teteme mellett, de ahogy közeledtem a testhez, úgy rémlett, halk hangokat hallok, mintha még nem halt volna meg teljesen. Döbbenten odafordultam, hogy megvizsgáljam a földön heverő égett és összezsugorodott alakot.

A borzalmas szemek, melyek feketébbek voltak a megégett arcnál, olyan kifejezéssel nyíltak ki, amelyet nem tudtam értelmezni. A repedezett ajak szavakat igyekezett formálni, amelyeket azonban nem értettem. Egyszer kivettem Charles Le Sorcier nevét, azután mintha az “évek” és “átok” szavak hagyták volna el az eltorzult ajkakát. Nyilvánvaló tudatlanságomtól

a szuroksín szemek akkorát villantak a gonoszságtól, hogy bármilyen tehetetlennek látszott is ellenfelem, remegni kezdtem.

A roncs, váratlanul összeszedve utolsó erejét, fölemelte siralmas fejét a nyirkos és megsüllyedt kövezetről. Azután amikor engem megbénított a félelem ő megtalálta a hangját, és utolsó lélegzetével vijjogta felém azokat a szavakat, amelyek azóta éjjel-nappal üldöznek.

- Ostoba! - káromta. - Nem is sejtetted a titkomat? Még annyi eszed sincs, hogy fölismerd az akaratot, amely hatszáz hosszú éven keresztül betöltötte a félelmetes átkot családon? Nem meséltem neked az örök élet elixírjéről, nem tudod, hogy az alkímia titka megoldatott? Én mondom ezt neked! Én! Én! Én! Aki hatszáz éve élek, hogy betöltssem bosszúmat, mert én vagyok Charles Le Sorcier!

Bihari György fordítása